

De Nieuwsbrief is een uitgave van de Stuurgroep Kromme Rijnlandschap Gemeente Utrecht - De Bilt - Zeist - Driebergen-Rijsenburg - Doorn - Leersum - Amerongen - Bunnik - Wijk bij Duurstede

In dit nummer onder meer: Proeftuin Langbroekerwetering binnenkort van start, onderhoud in wintertijd en nieuwe gezichten bij de Stuurgroep Kromme Rijnlandschap.

JAARGANG 7 ■ NUMMER 1 ■ DECEMBER 2002

Uw adviseurs agrarisch- en particulier natuurbeheer

Gemeentelijke coördinator landschapsbeheer: Eline van de Veen, Stuurgroep Kromme Rijnlandschap, telefoon 06 - 2184 2045.

Advies over aanleg en onderhoud van kleine landschapselementen, agrarisch natuurbeheer, erfbeplanting, landschappelijke inpassing van nieuw- of verbouw en vrijwilligerswerk in het landschapsbeheer. Zie ook pagina 4.

Projectleider Proeftuin Langbroekerwetering: Joris Hellevoort, Landschapsbeheer Utrecht, telefoon 030 - 220 5534.

Advies voor agrariërs en landgoedeigenaren (minimaal 10 hectare) die voor een reële vergoeding 10 procent natuur willen realiseren. Zie ook pagina 1.

Adviseur particulier natuurbeheer: Bert Geerdes, provincie Utrecht, telefoon 030 - 258 2748.

Advies over het beheer van bestaande bossen en landgoederen en het omvormen van landbouwgrond naar nieuwe natuur.

Landschapsbeheer Utrecht werkt samen met landschapscoördinator m.b.t. subsidieaanvragen, bestellen plantmateriaal voor "Boeren Planten Bomen", cursussen en bijzondere projecten. Telefoon 030 - 220 5534.

Tien procent natuurregeling in uitvoering

Eindelijk reële vergoeding voor natuur en landschap

Al jaren maakt de Stuurgroep Kromme Rijnlandschap zich sterk voor reële vergoedingen voor natuur en landschap bij agrariërs en andere particulieren. Eindelijk wordt die moeite beloond! Begin 2003 gaat de Proeftuin Langbroekerwetering van start: een proefproject om te onderzoeken hoe de groenblauwe dooradering het beste kan worden gerealiseerd. In dit kader begint Landschapsbeheer Utrecht, trekker van de 10% natuurregeling.

De 10% natuurregeling benadert het geheel aan kleine landschapselementen bij een bedrijf als zijnde een agrarisch product. Inkomsten die de

FOTO: JACKY NIEUWSTRATEN

ondernemer misloopt omdat hij kiest voor het nevenproduct natuur, landschap en recreatie, worden door de regeling vergoed. Het resultaat is dat de ondernemer een vergelijkbare opbrengst heeft als bij gewasproductie. Voorwaarde is wel dat tien procent van de grond wordt ingericht met kleine landschapselementen als knotbomen, bosjes, hoogstamfruitbomen, natuurvriendelijke oevers, poelen, flora- en faunaranden en onverharde wandelpaden. Een andere voorwaarde is de streek-eigenheid van landschapselementen. Door middel van dergelijke elementen ont-

staat de zogeheten groenblauwe dooradering: een kwaliteitsimpuls aan natuur, landschap, cultuur en recreatie binnen het agrarisch gebied.

'Bedrijfsnatuurplan Plus'

Met behulp van bedrijfsnatuurplannen wordt de groenblauwe dooradering per bedrijf of landgoed ingetekend. Natuurlijk mogen al bestaande elementen worden meegerekend om tot het totaal van tien procent te komen. De plannen worden opgesteld met volledige instemming van de eigenaar. In deze fase kan waar nodig specialistische hulp worden

ingeroepen van bijvoorbeeld een ecooloog, landschapsarchitect of gebiedsdeskundige. Uiteindelijk wordt dit Bedrijfsnatuurplan Plus gekoppeld aan een overeenkomst voor tien jaar. Op basis van deze overeenkomst krijgt de ondernemer reële vergoeding voor zijn groene dienst.

Drievoudige vergoeding

De aanleg van landschapselementen wordt aanbesteed aan de bestbiedende aannemer. De aanlegkosten worden volledig vergoed. Daarnaast is er een vergoeding voor het beheer die is te vergelijken met de huidige Kleine Landschapsele-

Tien procent natuurregeling in uitvoering

het bedrijf minstens tien jaar in stand te houden, wordt bovendien nog een extra vergoeding verstrekt.

Nieuw groen is vrij groen

In de geest van de ondernemer blijft de ondergrond waarop landschapselementen

in het kader van de Proeftuin Langbroekerwetering worden aangelegd, zijn agrarische bestemming houden. Met de diverse overheden worden hierover momenteel afspraken gemaakt. Mocht na tien jaar, de duur van de overeenkomst, geen geld meer beschikbaar zijn voor de geleverde groene dienst, dan kan de ondergrond weer gereed gemaakt worden voor een ander gewas. Maar zolang reële vergoedingen voor natuur en landschap blijven bestaan, blijft ook de groenblauwe dooradering bestaan!

Mocht uw interesse zijn gewekt, dan kunt u contact opnemen met de projectleider van Landschapsbeheer Utrecht, Joris Hellevoort, telefoon 030 - 220 5534. Hij maakt graag een vrijblijvende afspraak met u om de mogelijkheden door te spreken. Wees er snel bij, want voor de proefperiode (2003) is maximaal financiering voor vijftien bedrijven. Die eerst komt, eerst maakt!

mentenregeling van Landschapsbeheer Utrecht. Om de groenblauwe dooradering op

Voordelen deelname

- Reële vergoeding voor groene dienst
- Vaste vergoeding (geïndexeerd) voor minimaal tien jaar
- Landschapsbeheer Utrecht draagt zorg voor opstellen Bedrijfsnatuurplan Plus
- Landschapsbeheer Utrecht draagt zorg voor aanvraag vergoeding
- Ook andere regelingen kunnen worden opgenomen in het bedrijfsnatuurplan
- Slechtste grond (randen) krijgt goede vergoeding
- Verbetering van uw leefomgeving voor mens, dier en plant!

Voorwaarden deelname

- Bedrijf is gelegen in het Langbroekerweteringgebied (zie kaartje).
- Bedrijfsoppervlakte is groter of gelijk aan 10 ha
- Streekeigen elementen
- Elementen zijn minimaal 3 meter breed en herkenbaar begrensd
- Elementen moeten gelijkmatig verdeeld liggen of aangelegd worden over het bedrijf
- Het gaat om groenblauwe dooradering, dus geen (groot) bos
- De elementen worden niet beweid en maximaal één keer per jaar gemaaid

Boeren planten bomen

De tweede besteltermijn van de actie Boeren planten Bomen loopt af op 15 februari 2003. Levering vindt in principe drie weken later plaats. Boeren, maar natuurlijk ook alle andere 'buitenlui', kunnen via deze actie goedkoop en gemakkelijk bomen en struiken aanschaffen voor erf- en landschappelijke beplanting. Laanbomen, knotbomen, bosplantsoen, leibomen, hoogstamvruchtbomen, mispels en kweeperen; en dat in een grote verscheidenheid aan soorten en rassen. Bovendien kunt u boomkorven, boomband, boompalen, rasterpalen, gaas en draad kopen. De minimum afname is 3 bomen, 10 knotbomen of 50 stuks bosplantsoen. Leveringen boven € 50,- worden gratis thuisbezorgd. In het 41 pagina's tellende boekje Boeren planten Bomen worden soorten en plantwijze uitgebreid beschreven. U kunt het boekje en de bestellijst aanvragen bij Landschapsbeheer Utrecht, telefoon 030-220 5534 of algemeen@landschapsbeheerutrecht.nl

Nieuwe voorzitter Stuurgroep

'Langere wand echte natuurli

Stuurgroep Kromme Rijnlandschap heeft een nieuwe voorzitter: drs. Hein Hoitink. Hoitink wil het Kromme Rijngebied meer ontsluiten voor recreanten. "Het Kromme Rijnlandschap is een cultuurlandschap waar mensen van moeten kunnen genieten."

Hein Hoitink groeide op in het Achterhoekse Eibergen. Samen met zijn vader, directeur van de plaatselijke landbouwcoöperatie, verkende hij per fiets het platteland. Met zijn achtergrond begrijpt Hoitink goed de dubbele taak van agrariërs, die een efficiënte bedrijfsvoering steeds vaker moeten verenigen met landschapsbeheer. Toch vindt hij het goed dat er nu aandacht wordt besteed aan de kwaliteit van het landschap. "Door de ruilverkavelingen van vroeger zijn veel waardevolle landschapselementen verloren gegaan. De Stuurgroep maakt het land-

schap samen met particuliere grondeigenaren voor de natuur weer waardevol." Hoitink is behalve voorzitter ook wethouder van verkeer, milieu, openbare werken en recreatie in de gemeente Bunnik. Voor Hoitink, die pas twee jaar politiek actief is, was de overgang naar een betaalde politieke functie een onverwachte stap. Hoewel hij zich als burger vooral bezighield met verkeersproblematiek, was hij beroepsmatig al bezig met landschap. Hoitink is sociaal geograaf en naast het wethouderschap aan de Universiteit Utrecht in deeltijd werkzaam als adjunct-

delingen voor liefhebber'

directeur van de faculteit ruimtelijke wetenschappen, met opleidingen als fysieke geografie, planologie en milieuwetenschappen.

Recreatiedruk

Hotink woont nu 21 jaar in de gemeente Bunnik. Hij heeft veel gewandeld en gefietst in het gebied dat hij zo mooi vindt dat hij het meer wil ontsluiten voor recreanten. Waar het volgens hem vooral aan ontbreekt is rondwandelingen. "De meeste wandelpaden in dit gebied gaan van A naar B, zoals het jaagpad langs de Kromme Rijn. Terwijl het ook leuk is via een andere weg weer thuis te komen", aldus de voorzitter die ook het herstel van oude kerkpaden op zijn verlanglijstje heeft staan. De Stuurgroep Kromme Rijnlandschap houdt zich niet zelf bezig met de aanleg van wandelpaden, maar zorgt vooral voor de entourage door particuliere grondeigenaren te stimuleren het gebied aantrekkelijk te maken. Dit gebeurt door de aanleg van kleine landschapselementen die er leuk uit zien, maar die ook voedsel, schuil- en nestgelegenheid bieden aan tal van diersoorten. Dat meer recreatie enigszins haaks staat op natuurwaarde geeft Hein Hoitink toe. Maar: "Er moeten mogelijkheden zijn voor mensen om te recreëren. Bovendien creëer je politiek draagvlak voor behoud van groen wan-

neer mensen ervan kunnen genieten. Je kunt de recreatiedruk natuurlijk wel doseren door in kwetsbare gebieden geen voorzieningen aan te brengen als parkeerplaatsen en picknickplaatsen."

Streekeigen producten

Voor de kortdagrecreant zijn rond de stad volgens Hoitink inmiddels voldoende voorzieningen, zoals Rhijnauwen en Amelisweerd. De voorzitter wil meer mogelijkheden voor de echte natuurliefhebber die meer rust zoekt: lange wandelpaden door een groter gebied. Omdat het Kromme Rijnlandschap veelal uit agrarisch gebied bestaat, is de medewerking van particuliere grondeigenaren heel belangrijk. Die zijn soms huiverig voor recreanten op hun terrein. "Als ze het echt niet willen, leggen we het wandelpad een eindje om. Maar over het algemeen hebben degenen die lange wandelingen maken respect voor natuur en richten ze geen vernielingen aan. Daarnaast kunnen agrariërs zelfs belang hebben bij ontsluiting van hun gebied voor recreanten. Ze kunnen streekeigen producten verkopen, zoals fruit of biologische producten, of een kaasproeverij of een terrasje beginnen. Langs de Langbroekerwetering gebeurt dit al hier en daar."

Natuur in rust, mens aan het werk

Het winterseizoen is bij uitstek geschikt voor werkzaamheden in natuur en landschap. Als u kleine landschapselementen in beheer heeft, is het handig tijdig te weten wat u in de winterperiode aan onderhoudswerkzaamheden wilt gaan doen, zodat u kunt inspelen op de weersomstandigheden.

Snoeionderhoud gebeurt meestal als de boom - knotwilg, hakhout of fruitboom - in rust is. Snoeien is over het algemeen niet jaarlijks nodig, zodat u het werk gefaseerd kunt uitvoeren over meerdere jaren. Het meeste snoeiwerk kan worden uitgevoerd tot het moment dat de boom gaat uitlopen.

Ook de locatie van het landschapselement is bepalend voor het moment van onderhoud. Houtsingels aan het water zijn pas goed bereikbaar als de sloot is dichtgevroren. Aangezien we de laatste tijd geen strenge winters meer hebben, is het handig direct in actie te komen als het zover is. In een drassige omgeving kan alleen in droge perioden onderhoud worden gepleegd om schade aan het land te voorkomen.

Met het onderhoud in poelen kunt u beter nog even wachten. Als u de poel nu uitbagert, zou u amfibieën in winterslaap kunnen meenemen. Uitbaggen wordt bij voorkeur gedaan in oktober of november. De dieren zijn dan nog wakker genoeg om te vluchten en er zijn dan geen eitjes of jonkies meer in de poel aanwezig.

Het planten van bomen

graven, is het handig nu al een plan te maken. Informatie verzamelen en bedenken wat u wilt kost tijd en er gaat enige tijd overheen voordat de vergunningen rond zijn.

Al met al hoeft u zich deze winter niet te vervelen. Met het onderhoudswerk haalt u een frisse neus en met nieuwe ideeën heeft u het vooruitzicht op een nog mooiere omgeving...

Voor advies kunt u terecht bij de landschapscoördinator Eline van de Veen, telefoon 06-2184 2045.

en struweel is alleen mogelijk zonder vorst in de grond en gebeurt daarom of in het najaar of het voorjaar. Het materiaal wordt aangeplant voordat het gaat uitlopen, uiterlijk in april. Tot die tijd kunnen nog bomen besteld en gepland worden.

De tijd vliegt en ook als u pas in de zomer een paddenpoel wilt

Nieuwe landschapscoördinator

Sinds september 2002 heeft de Stuurgroep Kromme Rijnlandschap een nieuwe landschapscoördinator: Eline van de Veen. Zij volgt Bert Geerdes op die de functie dertien jaar vervulde.

Eline van de Veen is goed bekend met het buitengebied. Zij is opgegroeid op het plateland van de Gelderse Vallei en heeft enkele agrariërs in de familie. In de functie van landschapontwerper heeft zij onder meer het park van de Floriade 2002 mede-ontworpen. Als landschapscoördi-

nator is Van de Veen aanspreekpunt voor natuur- en landschapontwikkeling op eigen terrein.

“De functie van landschapscoördinator spreekt me aan, omdat je het landschap inricht met de mensen die er wonen en werken. Ik vind het een uitdaging een balans te vinden tussen overheidsbeleid en de individuele belangen van de bewoners”, aldus Van de Veen.

De landschapscoördinator is in dienst van de Stuurgroep Kromme Rijnlandschap. Dit is een samenwerkingsverband van negen gemeenten, de provin-

cie en ondersteunende belangenorganisaties op het gebied van landbouw, natuur, milieu en landschap. De Stuurgroep biedt kosteloos ondersteuning aan particulieren bij de inrichting of het beheer van het waardevolle Kromme Rijnlandschap.

Wat kan de landschapscoördinator voor u doen?

- Advies over aanleg en beheer van landschapselementen en erfbeplanting,
- Maken van een inrichtingsplan (geen tuinen),
- Advies over subsidiekeuze en eventueel verlenen van aanvullende subsidie,
- Ondersteuning in coördinatie van werkzaamheden in het landschap.

Heeft u vragen? Aarzel dan niet contact op te nemen met de landschapscoördinator Eline van de Veen, telefoon 06 - 2184 2045.

Natuur en landschap van het Kromme Rijngebied in rapporten

Over natuur en landschap in het Kromme Rijngebied zijn recent de volgende rapporten verschenen:

- Poelen in het Kromme Rijngebied, een evaluerend onderzoek, 2000. € 13,50
- Handleiding voor het ontwikkelen van schraalgrasland in het gebied van de Langbroekerwetering, 2000. € 7,-
- Essenhakhout in het Kromme Rijngebied, actieplan voor behoud van een uniek bostype, 2001. € 7,-
- De 10% natuur regeling: kans voor het kleinschalig agrarisch cultuurlandschap, 2001. Voorbeelduitwerking van zes agrarische bedrijven in het Langbroekerweteringgebied. € 7,-, of per e-mail (pdf). Gratis.

De prijzen zijn inclusief verzendkosten. U kunt de rapporten telefonisch bestellen bij de Stuurgroep Kromme Rijnlandschap, telefoon: 030 - 659 4896.

Cursussen

Boerenerven

Boeren, particuliere eigenaren en hoveniers die hun erf in streekeigen stijl willen inrichten kunnen de cursus Boerenerven volgen. Tijdens de cursus, aangeboden door het Wellantcollege in Houten in samenwerking met Landschapsbeheer Utrecht, komen verschillende aspecten van de boerderij en het erf aan bod. De nadruk ligt op erfbeplanting, zoals windsingels, knot- en leibomen, boomgaarden, heggen, moestuin, bloementuin enzovoort. De cursist maakt een eigen inrichtings- en onderhoudsplan. Voor deze cursus is geen bijzondere voorkennis vereist.

Vrijwillige Weidevogelbescherming

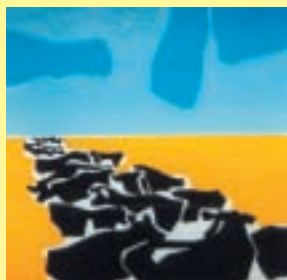
Deze cursus is bedoeld voor (nieuwe) vrijwilligers en agrariërs die aan de slag willen met weidevogelbescherming. Tijdens drie avonden komen onderwerpen aan bod als diverse soorten weidevogels, zoeken en vinden van nesten, beschermingsmaatregelen, contact tussen boer en vrijwilliger en nog veel meer. De cursisten worden in contact gebracht met de weidevogelgroep in de omgeving, zodat ze na de cursus ook daadwerkelijk in hun eigen omgeving het veld in kunnen. Iedereen die geïnteresseerd is in weidevogelbescherming kan zich aanmelden.

Cursus	Cursusduur	Start	Prijs
Boerenerven	vijf avonden en één excursiedag	13 februari 2003	€180,-
Vrijwillige Weidevogelbescherming	drie avonden	Voorjaar 2003	Ca. €17,50

Meer informatie en aanmeldingsformulieren zijn verkrijgbaar bij Landschapsbeheer Utrecht, telefoon 030 - 220 5534 of algemeen@landschapsbeheerutrecht.nl.

Nieuw!

Kromme Rijnlandschap in beeld

“Liggen in het gras” van Evert van Lopik, lino 48 x 48,5 cm

Vanaf heden kunt u een bijdrage leveren aan deze nieuwsbrief met een bijzondere foto of een andere creatie die is geïnspireerd op het mooie Kromme Rijnlandschap. Bel voor meer informatie Eline van de Veen, telefoon 06 - 2184 2045.

Colofon:

Uitgave:

Stuurgroep Kromme Rijnlandschap, p/a gemeente Bunnik, postbus 5, 3980 CA Bunnik

Redactie:

Chantal Overgaauw (eindredactie), Joris Hellevoort, Eline van de Veen

Foto's:

Landschapsbeheer Utrecht, Joris Hellevoort, Eline van de Veen

Vormgeving:

Buro Dvada, Utrecht

Druk:

Drukkerij USP bv, Utrecht